

Počítačová podpora mentálně postižených

Ingrid Habermannová, Štěpán Mach

FI MU, Brno, 2014

Typy duševních poruch

- **Mentální retardace**
- **Autismus**
- **ADHD** (hyperkinetická porucha)
- **Schizofrenie** (duševní onemocnění)
- Postižení mohou být kombinována s tělesnými (sluchovým, zrakovým, pohybovým)

Mentální retardace

- ▶ Způsobena trvalým organickým poškozením mozku
- ▶ Zaostávání duševního vývoje, odlišný vývoj psychických vlastností
- ▶ Omezená schopnost logického myšlení, emoční nestabilita, problémy s motorikou
- ▶ Horší (nebo žádná) schopnost verbální komunikace
- ▶ Vrozená (projeví se do 2 let věku) – oligofrenie; nebo získaná – demence
- ▶ Stupně retardace:
  - ▶ Lehká (IQ 50–69)
  - ▶ Středně těžká (IQ 35–49)
  - ▶ Těžká (IQ 21–34)
  - ▶ Hluboká (IQ 20 a méně)

Autismus

- ▶ Příčiny neznámé
- ▶ Abnormální sociální interakce, opakující se vzorce chování
- ▶ Nadměrná nebo nedostatečná citlivost na smyslové vjemy
- ▶ Problematická komunikace:
  - ▶ Němota, opakování naučených frází
  - ▶ Doslovné či jinak odlišné chápání sémantiky běžné řeči
  - ▶ Gesta a mimika
  - ▶ Normální člověk nerozumí autistovi stejně jako autista jemu, mezi sebou si ale rozumí
- ▶ Nesouvisí s inteligencí jedince
  - ▶ Aspergerův syndrom – potíže s komunikací, ale celkově vysoký intelekt

ADHD – Porucha pozornosti s hyperaktivitou

- ▶ V 80 % případů dědičná, jinak spojená s problémovým těhotenstvím, podle některých i s nadměrným užíváním cukru či sledováním televize
- ▶ Projevy:
  - ▶ Nepozornost, roztěkanost, ztráta pojmu o čase
  - ▶ Impulzivnost, horší porozumění pocitům, nízké sebevědomí, vztahovačnost
  - ▶ Hyperaktivita – nadbytečné pohyby, zvýšený řečový projev
- ▶ Objevují se s ní i specifické poruchy učení – dyslexie, dysgrafie, ...
- ▶ Příčinou horších školních výsledků není inteligence jedince

Schizofrenie

- Závažné duševní onemocnění
- Projevuje se porušeným vnímáním reality, poruchami myšlení, nezvyklým chováním a obzvláště sociálním stažením či netečností
- Program ITAREPS:
  - Slouží ke snížení míry psychiatrických hospitalizací a pro včasnou úpravu léčby
  - Rychlé a cílené rozpoznání časných varovných příznaků relapsu tohoto onemocnění
  - Každý týden pacient vyplní dotazník časných varovných příznaků (ITAREPS se sám přihlásí formou SMS)
  - Pokud se u pacienta příznaky objevily, ITAREPS zašle varovný e-mail ošetřujícímu psychiatrovi

Nároky na přístup k mentálně postiženému

- Nekonfliktní prostředí
- Motivace, ne nucení; upevňování sebevědomí
- Jednoduchá a jasně daná pravidla
- Pravidelný režim
- Střídání činností (pro ADHD)
- Individuální přístup

Oblasti pro asistivní technologie

- ▶ Alternativní komunikace – obrázky, znaková řeč, ...
  - ▶ Zlepšování pohyblivosti
  - ▶ Ovládání běžných přístrojů
  - ▶ Zvládání každodenních činností
  - ▶ Vzdělávání
  - ▶ Sport a hry
-

Usnadněné ovládání počítače

- ▶ Hlasové ovládání – JetVoice (freeware), MyVoice
- ▶ Funkce Jedním prstem
- ▶ Klávesnice pomocí myši – Click N-Type Keyboard
- ▶ Ovládání myši bez klikání – DwellClick (freeware)
- ▶ Ozvučení klávesnice
- ▶ MyšMaš – přemapuje tlačítka myši pro programy ovladatelné mezerníkem a enterem

- ▶ Speciální tlačítka, klávesnice, dotykové obrazovky, ...

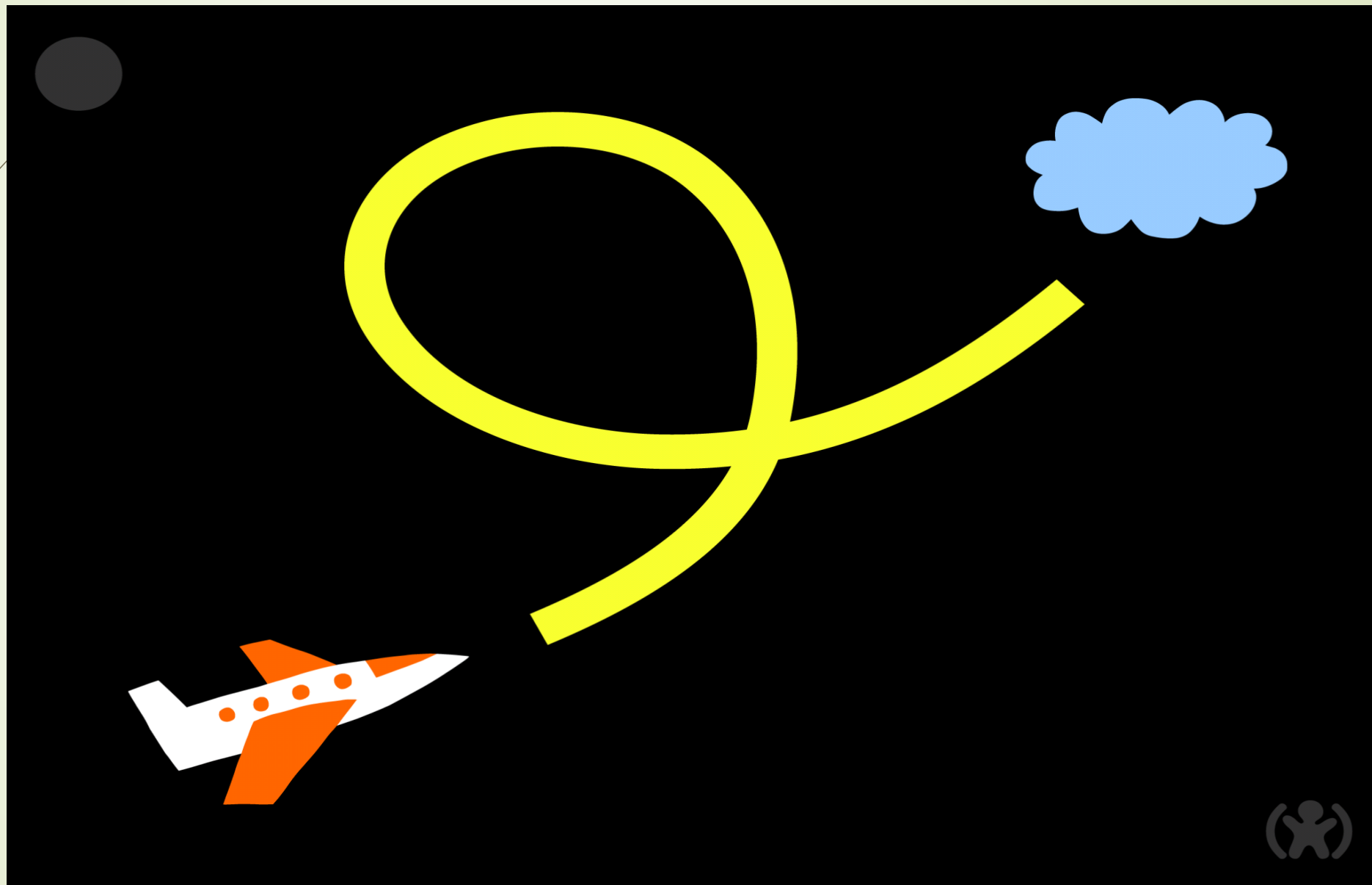
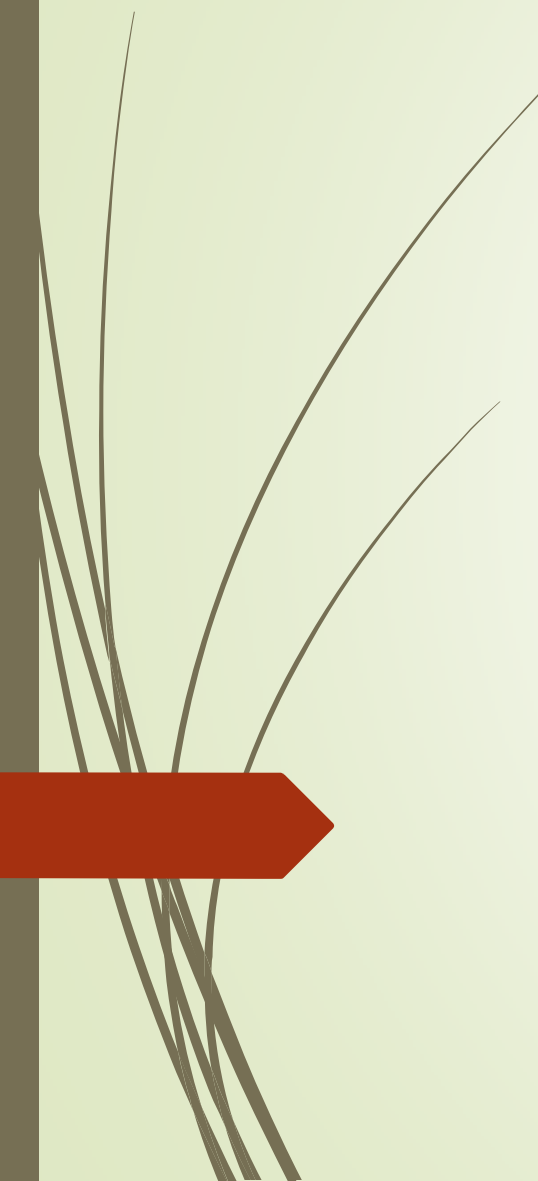
Buddy Button

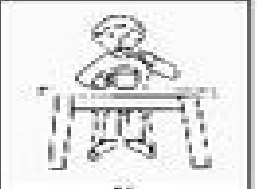

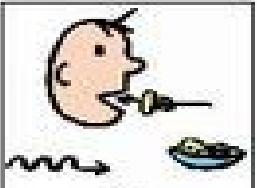

Výukové a komunikační programy

- ▶ EDA PLAY – rozvoj jemné motoriky, vhodné pro tělesně (zrakově, pohybově) i mentálně handicapované, ale také pro zdravé děti
- ▶ Programy pro alternativní komunikaci
  - ▶ Altík – tvorba komunikačních tabulek
  - ▶ Globální slabikář
  - ▶ Vhodné pro jedince, kteří nemohou mluvit, psát, znakovat
  - ▶ Určeny i pro ty, kteří trpí specifickými poruchami učení
- ▶ Vzdělávací hry – rozvíjení smyslového a rozumového vnímání, paměti, představivosti

Tisk stránky

Náhled tiskové stránky

 ji	 ji	 ji
 ji	 ji	 ji
 ji	 ji	 ji
 ji	 ji	JÍST PAPAT HAM

Aktuální tiskárna
CutePDF Writer

Změna velikosti tisku 100 %

Počet kopií 1

Orientace stránky
 na výšku
 na šířku

Příprava tisku

Zobrazit okraje pro tisk

Změna nastavení tiskárny

Tisk stránky

Konec

AUTISTE.CZ

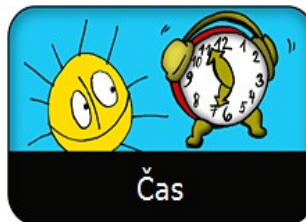
Studijní a herní web

Psalí a kreslení

Matematika

Čas

Nakupování

Péče o zdraví

Přírodověda

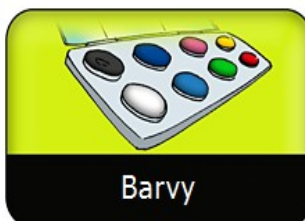
Vlastivěda

Ekologie

Doprava

Barvy

Rodina

Domov

Pracovní postupy

Děkujeme za pozornost 😊